

Ollapa pallo!

► Eero Aarnion klassikko täyttää pyöreitä

KYPSÄN KUMPPANIN LUMOUS

Mikä on paras ikäero?

VILJOJEN PAHIS

Vehnää vihataankin
syyttä suotta

KIRSI SALON VINKIT

Opeta lapselle rahan arvo

LAIHDUTUSHULLUUS!

Painonpudotusprojekti
voi aiheuttaa riitoja kotona

Viinan viemät vanhemmat

Laila Kinnusen tytär Milana Mistic joutui lapsena pakenemaan humalaisia sukulaisiaan. Lue Misticin ja neljän muun tunnetun suomalaisen koskettavat tarinat.

PALLON PELASTAMA

Ero Aarnion kotona Veikkolassa vierailijat ottaa vastaan Pallotuoli. Kyseinen yksilö on muotoiluhistorian ensimmäinen Pallotuoli.

Ajatella, Pallotuolikin on jo 50-vuotias! Silti se näyttää huippumodernilta. Tuolin ovat vuosikymmenien aikana hankkineet muun muassa **Sammy Davis Jr.**, ruhtinaatar **Grace**, **Bing Crosby** ja presidentti **Urho Kekkonen**. Pallotuoli on nähty myös lukuisissa museoissa, näyttelyissä, mainoksissa ja lehtien kansikuvissa. Aarnion kodin yksi seinä on päällystetty kansikuvajutuilla.

– Joskus laitan kengät jalkaan Pallotuolissa, talon isäntä **Eero Aarnio**, 80, toteaa kuuluisan tuolinsa roolista omassa arjessaan.

Eräs toinenkin rakastaa tuolia. Kun Aarnion tyttären koira tulee hoitoon, se livahtaa yöllä salaa tuoliin, joka on sen vahtipaikka. Tuolissa olevaa puhelinta koira ei ole käyttänyt.

Miksi Pallotuolista sitten tuli kansainvälinen designhelmi? On se tietenkin upean näköinen. Ehkä yhtä merkittävää on, että tuolissa voi olla ikään kuin piilossa, mutta kuitenkin tavoitettavissa. Pallotuoli ei tarvitse myöskään esittelyä, koska kaikki tunnistavat sen. Aarnio itse kuitenkin uskoo, että suosio selittyy mukavuudella.

– Mitä tahansa teen, istuttavuus on tärkeintä. Ihmisille nämä piirretään, Aarnio toteaa.

Pallotuolissa voi tosiaan olla monessa eri asennossa. Lappeenrannan kirjastosta tuoli jouduttiin poistamaan, koska siinä oli käytetty kutupaikkana.

ALKUVAIHEESSA Pallotuolin menestykseen ei uskottu. Tämä yksi maailman halutuimmista kalusteista oli silloin liian kummallisen näköinen.

– Se ei muistuttanut mitään aikaisempaa tuolia, Aarnio muistelee.

Aarnio oli nuori sisustusarkkitehti, kun hän suunnitteli Pallotuolin kotonaan Puotilassa. Päivä oli 11.1.1963. Aika moni osaa piirtää pallon, mutta kukaan ei ollut vielä keksinyt, että tuoli voisi olla pallon muotoinen. Tuolin ensimmäinen pienoismalli syntyi halkaistusta pingispallosta.

Kun tuolia alettiin tehdä Salon Uskelan kansakoulun veistosluokassa, **Pirkko**-vaimon veli keksi, että vanerikehikon päälle laitetaan silikonilla kasteltu voimapaperi, joka kuivuu yön aikana. Suunnitelma osoittautui sudeksi. Runko ei kuivunut tasaisen pyöreäksi.

– Tuli perunapinta, Aarnio muistelee huvittuneena. >

Eero Aarnio suunnitteli maailmankuulun Pallotuolin 50 vuotta sitten. Ennen designklassikon syntymää Aarnio asui perheineen 12 neliön yksiosässä.

– On ihan hyvä, ettei raha kasva puussa. Sitä on pitänyt tehdä kaikenlaista. Aarnio toteaa.

Eeva-Kaarina Kolsi sunnuntai@iltasanomat.fi
Pete Aarre-Ahtio, kuvat

KAIKKIEN AIKOJEN ensimmäisessä Pallotuolissa näkyy jo ajan hampaan jäljet: Se pyöri silti yhä yhtä sulavasti kuin syntyhetkellään.

AARNION koti pursuaa upeita huonekaluja ja ikkunoista aukeaa huikeaseva järvimaisema. Ennen upeaan kotiinsa muuttoa heillä ehti olla 16 eri osoitetta.

Ratkaisevaa oli, kun tuolin aukon sisäpuolelle rakennettiin teräsputki. Enää oli vain yksi ongelma: miten tuoli saataisiin markkinoille?

Aarnio ei voinut kaiken aikaa miettiä Pallotuolin kohtaloa. Piti saada ruokaa nelihenkiselle perheelle. Hän oli onneksi työskennellyt monella alalla.

- Olin pudonnut tyhjän päälle, kun lopetin kuukausipalkkaisessa työssä. Meillä oli kaksi lasta, mutta töitä ei heti ollut - eikä rahaa, Aarnio muistelee.

Logonomiksi kouluttautunut **Pirkko**-vaimo teki televisiotöitä. Kovin leveästi perhe ei elänyt. Lääntönsä alkuvaiheessa he asuivat 12 neliön yksiosässä.

- Mutta ei se päättänyt kutistanut. Voitin silloin armeijassa ollessani liikemerkkilipailun. Kyse oli merkittävistä palkinnosta, Aarnio muistaa.

Kerran Aarnion pelasti hammastikku. Hän keksi rahapulassa piirtää hammastikun Finnairin käyttöön. Tuotantoon lentokoneen sivuprofiililta näyttävä hammastikku ei mennyt, mutta Aarnio sai siitä 500 markkaa.

- On ihan hyvä, ettei raha kasva puussa. Sitä on pitänyt tehdä kaikenlaista, Aarnio toteaa.

KÄÄNNE TAPAHTUI, kun Askon nuori markkinointijohtaja **Tapani Riekkinen** hoksasi Pallotuolin.

Asko esitteli tuolin 1966 Kölnin huonekalumessuilla. Eräs Askon johtajista lupasi syödä hattunsa, jos yksikin Pallotuoli myydään. Asko oli tilannut messuille kuusi tuolia, mutta yhdenkään ei odotettu menevän kaupaksi. Toisin kävi. Pallotuolista tuli messujen tähti ja tuolia myytiin 30 maahan.

- Sain sähkösanoman Suomeen, että äkkiä tänne Kölniin. Siellä oli sitten haastatteluja ja vaikka mitä, Aarnio muistaa.

Pallotuolilla on nyt edustaja 62 maassa. Valtaosa tuoleista viedään Saksaan ja Japaniin.

- Niitä on myyty tuhansia, mutta tarkkaa määrää en tiedä.

Pallotuolista on tehty myös lukuisia kopioita, jotka eivät suunnittelijan mieltä lämmittä. Aidot tuolit maksavat nykyään noin 7 000 euroa. Vanhempienkin tuolien hintalapuissa on nelinumeroinen luku.

- Venäjän televisio kävi haastattelemassa toukuussa. Pallotuoleja menee nyt jatkuvasti sinnekin, Aarnio kertoo tyytyväisenä.

"OLIN PUDONNUT TYHJÄN PÄÄLLE, KUN LOPETIN KUUKAUSIPALKKAISESSA TYÖSSÄ. MEILLÄ OLI KAKSI LASTA, MUTTA TÖITÄ EI HETI OLLUT - EIKÄ RAHAA."

EERO AARNIO

Maailmalla matkatessaan Aarnio on huomannut, että eivät kaikki tunne hänen nimeään, mutta Pallotuoli tunnetaan.

- Se on parempi vaihtoehto. Naama ei elätä, mutta tuoli elättää.

Tosin jopa *The New York Times*-lehden sanaristikossa on haettu Eero Aarnion nimeä, mikä kertoo aika paljon hänen kuuluisuudestaan.

Aarnio tajusi jo varhaisessa vaiheessa, ettei riittä, että hän on omaperäinen muotoilija. Pitää rakentaa myös brändiään.

- Mutta on ollut erittäin huonojakin vuosia. Öljykriisin aikana tuotanto tyrehtyi, Aarnio muistelee.

Parikymmentä vuotta sitten Aarnio sai hankittua pallotuolin oikeudet Askolta takaisin itselleen. Nyt klassikkotuolia tehdään taas Luopioisissa.

PALLOTUOLI ON Aarnion tuotannon lippulava, mutta lähes yhtä kuuluisia ovat Kupla- ja Pastilli-tuolit. Uusista tuoleista hiteiksi ovat kohonneet Puppy- ja Poni-istuimet.

Jos menestystä mitattaisiin myyntimäärällä, Aarnion suunnittelemissa tuoleista ykköseksi kiihlisi muovinen Polaris-tuoli, jota on myyty urheiluhalleihin. Pallotuolia tuskin ostetaan mihinkään rivi-kaupalla.

- Tämän olen suunnitellut Alessille, Aarnio sanoo esitellessään vastikään *The New York Times*-lehden kannessa ollutta Duck Timer -munakelloa, josta lähtee iloinen kvakkvak-ääni.

Niin, mieluiten Aarnio puhuisi uusista töistään. Pallotuoli toi hänelle nimeä, mutta eipä se enää anna suunnittelijalle samaa riemua kuin uudet esineet.

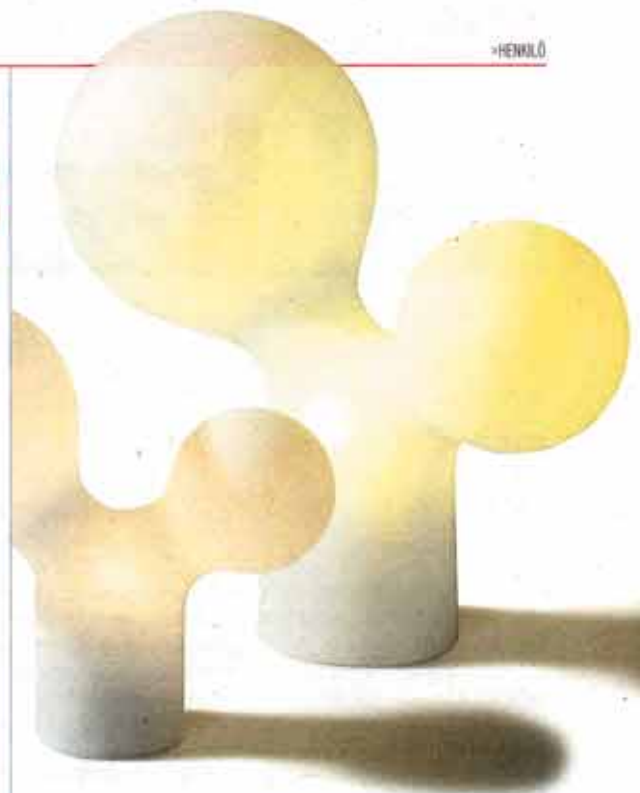
- Me olemme vittikansaa, kaivetaan jatkuvasti vanhaa esille. Pitäisi olla enemmän näkemystä uusista asioista, Aarnio heittää.

Aarniolla tuskin oli tylsää esimerkiksi sinä päivänä, kun hän keksi piirtää Magisille pingviinin, joka liikahtelee pienestäkin työtäisystä. Plastexin EverGreen-kästelukannussakin on aarniomaista huumoria, mikä ei vähennä sen kätevyyttä.

Viime vuosina Aarnio on suunnitellut myös useita lamppuja, joista Melaja Oy:n Tuplakupla on nimekkäin. Aikamoinen valoilmio hän on itsekin, eikä energiakaan ole säästöllekiellä. Työpöytänsä äärelle Aar-

AARNIO TAJUSI jo varhaisessa vaiheessa, ettei riitä, että hän on omaperäinen muotoilija. Pitää rakentaa myös brändiään.

"NYT KUN OLEN ELÄKKEELLÄ, ON HYVÄÄ AIKAA TEHDÄ TÖITÄ. JA SAANHAN MINÄ TEHDÄ, MITÄ HALUAN. JOS AAMULLA NUKUTTAAN, SITTEN VAAN NUKUTAAN."

EERO AARNIO

KUKA?

Eero Aarnio

Ikä: 80.

Ammatti: Sisustusarkkitehti, huonekalusuunnittelija, professori.

Perhe: Vaimo Pirkko ja kaksi tyttäret perheineen.

Ura: Tuli tunnetuksi Pallo-, Kupla- ja Pastilli-tuolien suunnittelijana. Suunnitellut lisäksi lamppuja ja sisustus-esineitä. Aarnion töitä on esillä muun muassa MoMas-sa New Yorkissa. Saanut Pro Finlandia-kunniamerkin.

nio menee joka aamu.

- Jos siis olen mennyt välillä nukkumaan, hän huomauttaa.

PIRKKO AARNIO kertoo, ettei mies ole koskaan malttanut olla joutilaina kuin korkeintaan pari päivää.

- Aamuisin tuolta työpöydältä kuuluu aika usein: Mulla on helvetin hyvä idea!

Vaimo on ensimmäinen porras,

jolle ideat esitellään. Aina mies ei saa hurraahuutoja osakseen.

- Hän on pilannut puolet tuotannostani, Aarnio heittää.

Yhdestä viime vuosien lamputaan Aarnio sentään antaa kunnian vaimolleen. Kun Pirkko Aarnio käänsi yhden miehensä suunnittelemissa pinottavista maljakoista ylösalaisin, hän totesi, että siinä hän on lamppu.

- Ja siitä tuli lamppu Innojok Oy:lle.

EERO AARNIO vaikuttaa edelleen nuorelta vintiöltä, mutta hän arvelee viisastuneensa sentään joissakin asioissa.

- Suhteita ja kokemusta on nyt enemmän. Tiedän, mitä teen, ja kenelle. Osaan ratkaista asiat. Työtunneilla ei ole mitään väliä, vaan tuloksilla.

Työpöydän puhdistamista Aarnio ei viitsi edes mieltä. Se on huono vaihtoehto.

- Se olisi tylsää! Nyt kun olen eläkkeellä, on hyvää aikaa tehdä töitä. Ja saanhan minä tehdä, mitä haluan. Jos aamulla nukuttaa, sitten vaan nukutaan.

Joka paikkaan Aarniokaan ei ehdi. Alessin tilaisuuteen Pariisiin professoria odoteltiin turhaan. Nyt miestä odotetaan Milanoon. Voi olla, että hän lähtee jopa lomalle Espanjaan. Sen jälkeen työpöydän ääreltä kuuluu taas: Pirkkoo, mulla on helvetin hyvä idea!